

Stöd till kommuners vattenplanering i Södermanlands län

Resultatrapport, delprojekt C4

Ansvaret för innehållet i denna rapport ligger helt hos författarna.
Innehållet återspeglar inte Europeiska unionens hållning.

Titel: Stöd till kommuners vattenplanering i Södermanlands län

Författare: Anneli Carlén, Nyköpingsåarnas vattenvårdsförbund 2024

Foto: Kommunalt nätverksträff med kommunerna i Södermanlands län

Summary in English

The Nyköping Rivers Water Conservation Association is one of Sweden's oldest water conservation associations, established in 1959 to address water pollution in the Nyköping River. Since then, the association's work has continued and developed. Today, it is an association based on three pillars: monitoring, regulation, and coordination of measures. We inspire engagement for clean and healthy water.

The association has noticed an increasing need for collaboration and assistance with water issues among municipalities. Many municipalities lack the resources to work strategically on water issues. This is where the association can play an important role; we have expertise in water issues and can support and drive processes together with the municipalities. The project is part of the work with the regional action program for Södermanland's environment 2022–2026, where the association is primarily responsible for the action "Water Municipal Network for Increased Cooperation on Water Issues" within the area of "Vital Waters," provided that funding is available for coordination.

The idea for the network started when the Action Program for Södermanland's environment was launched. NVVF began by identifying contact persons in all municipalities, then followed up by calling around to ask how they were working with water. We quickly understood that there was a significant need for coordination and a desire to learn from each other. The project has resulted in a new municipal network that has held 9 meetings from 2022 to 2024. The network has been much anticipated and greatly needed. Thanks to the network, municipalities have started working more strategically on water issues and now have several points of contact to consult and gather information and knowledge. Thanks to the network, everyone now has a "water buddy." We hope that the association will continue to drive this network forward.

Bakgrund

Nyköpingsåarnas vattenvårdsförbund är ett av Sveriges äldsta vattenvårdsförbund, förbundet bildades 1959 för att få bukt med vattenföroreningarna i Nyköpings ån. Sen dess har förbundets arbete fortsatt och utvecklats. Idag är det ett förbund som står på tre ben, provtagning, reglering och samordning av åtgärder. Vi inspirerar till engagemang för ett rent och friskt vatten.

Förbundet har sett ett ökat behov hos kommunerna kring samverkan och hjälp med vattenfrågor. Många kommuner har inte resurser att jobba strategiskt med vattenfrågan. Där kan förbundet fylla en viktig roll, vi har expertis i vattenfrågor och kan vara med och stötta och driva processer tillsammans med kommunerna. Projektet är en del av arbetet med det regionala åtgärdsprogrammet för Södermanlands miljö 2022–2026 där förbundet är huvudansvarig för åtgärden Vattenkommunnätverk för ökad

samverkan kring vattenfrågor inom området Livskraftiga vatten under förutsättning att medel finns för samordning.

Idén med nätverket startade med att Åtgärdsprogrammet för Södermanlands miljö sjösattes. NVVF började med att hitta kontaktpersoner på alla kommuner, följde upp det genom att ringa runt för att ställa frågor om hur de jobbar med vatten. Vi förstod genast att här finns det ett stort behov av samordning och en önskan om att lära av varandra.

Syfte

Syftet med en kommunal vattensamordnare var att ha en person som kan hålla i det kommunala vattennätverket, att få kommunerna att träffas, skapa samarbeten och få hjälp vid olika processer, tex vid framtagande av vattenplaner. Syftet var också att nätverket skulle vara en kommunikationsplattform som kan användas av Länsstyrelsen och andra aktörer vid samverkan kring tex vattenförvaltning och regionala miljömål.

Mål

Målet på kort sikt var att starta nätverket, genomföra nätverksträffar och workshops med tjänstemän och politiker i de kommuner som är med. Målet är också att öka den kommunala kunskapen om vattenfrågor samt att samverka kring vattenåtgärder och framtagande av vattenplaner hos kommunerna.

Målet på lång sikt är att kommunerna ska jobba med konkreta åtgärder som minskar övergödningen. Att de dels via nätverket hittar mellankommunala samarbeten som leder till åtgärder och att de genom den strategiska vattenplanen mer effektivt och systematiskt jobbar med vattenfrågor i hela kommunen. Vilket i slutändan leder till bättre status i våra vatten.

Målgrupp

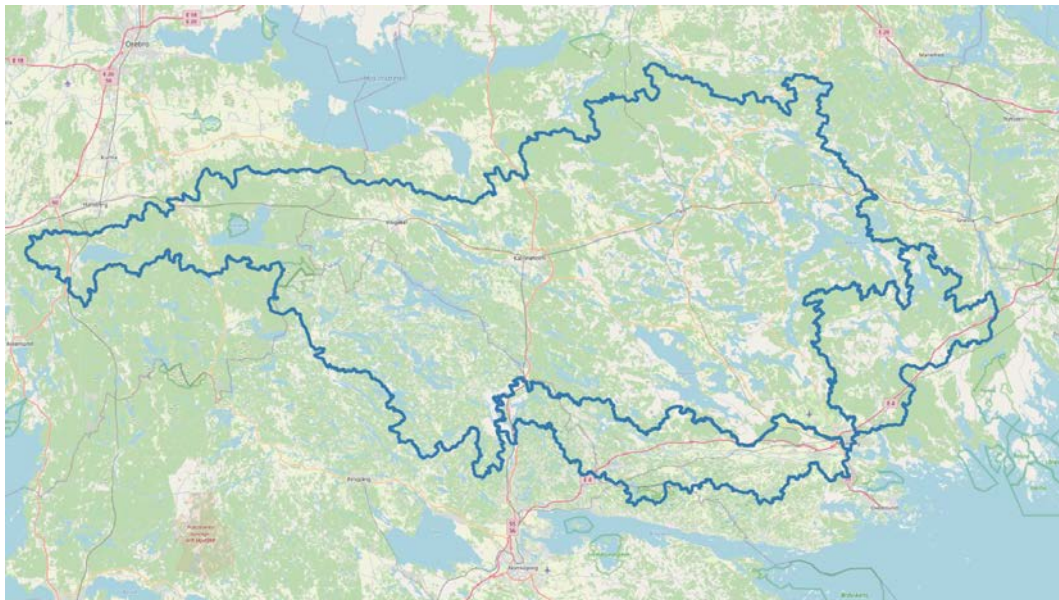
Målgruppen för arbetet med det kommunala vattennätverket är alla kommuner i Nyköpingsåsarnas vattenvårdsförbunds verksamhetsområde samt övriga kommuner i Södermanlands län.

Andra berörda av nätverket som Länsstyrelsen i Södermanlands län och andra aktörer i området.

Andra kommuner och vattenvårdsförbund som var intresserade av att ta del av resultat och arbetssätt från projektet.

Arbetsområde

Arbetsområdet omfattar de 11 kommunerna i Nyköpingsåsarnas Vattenvårdsförbunds (NVVF) geografiska område, se karta, samt övriga kommuner i Södermanlands län.

Nyköpingsåsarnas arbetsområde, Nyköpingsås-, Kilaåns- och Svärtaåns avrinningsområde.

Problembeskrivning

Många kommuner har inte resurser för att driva och utveckla vattenarbetet i den interna organisationen. I några av våra kommuner finns det vattenstrategier, men i de flesta ligger vattenfrågorna hos miljöstrategen, miljö- och hälsoskyddsinspektören eller kommunekologen. Tjänstemännen har oftast mycket att göra, har ingen direkt vattenkompetens och orkar inte initiera välbehövliga vattenprojekt. Flera kommuner har förmedlat att det finns ett behov av att få hjälp och stöd i vattenfrågorna. De inledande träffarna i nätverket har varit väldigt uppskattade och hjälpsamma för kommunerna.

Vi på förbundet önskade hjälpa kommunerna i vattenarbetet. Det vi erbjöd bidra med var expertis, tid och engagemang för att lyfta vattenfrågan genom att hålla i det kommunala vattennätverket.

Projektorganisation

Projektledare: Jenny Rondahl, vattensamordnare Nyköpingsåarnas vattenvårdsförbund.

Projektdeltagare: De kommuner som är medansvariga i åtgärden Vattenkommunnätverk i det regionala åtgärdsprogrammet för Södermanlands miljö är Flen, Gnesta, Katrineholm, Nyköping, Strängnäs och Trosa kommun. Mia Sklenar Länsstyrelsen Södermanlands län och Anneli Carlén Nyköpingsåarnas vattenvårdsförbund.

Genomförande

Förbundet har planerat och kallat till möten minst 2 ggr/år, vår och höst. Samverkan med kommunerna har skett mellan nätverksträffarna. Förbundet har sedan funnits som resurs för kommunerna i sitt arbete med olika vattenfrågor, det har varit bland annat i framtagandet av vattenplaner, vid genomförande av åtgärder eller bara som ett stöd och bollplank.

Genomförda möten

[Nätverksträff den 22 mars 2022 i Vingåker, Säfstaholms slott](#)

Tio deltagare, sju kommuner representerade.

Projektet startade med att genomföra en nulägesbeskrivning om hur vattenmedvetenheten i kommunen är, viljan hos politiker och hur man jobbar med konkreta åtgärder.

Där efter följde gruppdiskussioner kring vad vi vill med nätverket. Ord som kom upp var: Samverkan, Vattenplaner, Erfarenhetsutbyte, Temamöten, Växla upp kommunala medel, Det är tungt och ensamt i de här frågorna och mycket mer. Ett nätverk kring vatten är mycket efterfrågat och ses som ett gott stöd i arbetet.

Workshop om vattenplanering maj 2022 i Nyköping

14 deltagare, sju kommuner representerade.

Workshop med Jenny Enberg, Enköpings kommun som har tagit fram Handbok för strategisk kommunal vattenplanering. Jenny E utbildade alla i handboken och gav tips om hur man som liten kommun kan sätta igång med arbetet att ta fram en kommunal vattenplan. Workshopen var mycket uppskattad och flera kommuner kände sig peppade och uttryckte att det fått många bra tips och kontakter inför fortsatt arbete med Vattenplaner.

Bild: Jenny Enberg, föreläser om handboken.

Uppföljning per telefon med deltagarna i nätverket under hösten 2022

Jenny ringde upp samtliga deltagare i vattennätverket och pratade om läget och behovet i de olika kommunerna. Hon ringde även upp Länsstyrelsen för att höra hur det går med tex den regionala vattenförsörjningsplanen och förmedlade det till kommunerna.

Nätverksträff 17 november 2022, Hedenlunda slott i Flen

15 deltagare, åtta kommuner representerade.

NVVF berättade om vad som är på gång i verksamheten med koppling till kommunerna.

Länsstyrelsen i Södermanlands län berättade om sin verksamhet. Dels om den regionala vattenförsörjningsplanen om arbetet med åtgärd 1 i Vattenmyndighetens åtgärdsprogram och om Life IP Rich Waters. Vattenmyndigheten, David Liderfelt, berättade om sin nya roll som vattensamordnare på Vattenmyndigheten. Han ska jobba med samverkan ur vattenmyndighetens perspektiv.

Elin från Trosa berättade om deras arbete med vandringshinder i Trosa ån.

Jenny från Katrineholm berättade om reduktionsfiske i Spetebysjön.

Oscar från Örebro kommun berättade om olika åtgärder som har genomförts i kommunen och vad som är på gång.

Politikermöte mars 2023

Tio deltagare, varav tre var politiker, fyra kommuner representerade.

Jenny Rondahl, NVVF, gick igenom utbildning för politiker som Mälarens vattenvårdsförbund tagit fram. Presentationen som gicks igenom hade anpassats till tillfället.

Digitalt möte april 2023

Fem deltagare, fyra kommuner representerade.

Genomgång av åtgärdsunderlagen som Vattenmyndigheten tagit fram. Underlagen gicks igenom och Jenny Rondahl visade hur de är uppbyggda, sen följde en diskussion kring om det är användbara och i så fall hur.

Digital avstämning september 2023

Tio deltagare, nio kommuner representerade.

Alla fick berätta om vad som är på gång hos dem och vad som händer framöver hos kommunerna.

Nätverksträff i november i Nyköping 2023

14 deltagare, sju kommuner representerade.

Malin Kjellin från Sportfiskarna var med och berättade om deras jobb med att åtgärda vandringshinder.

Örebro kommun, Oscar Fogelberg berättade om ett 4-årigt FORMAS-projekt som de är med i, Watch – Water challengers in sustainable planning. Projektet är ett forskningsprojekt som ska titta på mobilisering av föroreningar pga klimatförändringar och ska användas för att ta fram bättre planeringsunderlag.

Länsstyrelsen i Södermanland informerade om vad som är på gång hos dem. I vattenförvaltningsarbetet ska det bland annat göras påverkansbedömning 2024.

Digital avstämning inbokad den 22 maj 2024.

Närvarande: Anneli Alfredsson - Oxelösund; Fanny Ramström – Nyköping, Nermina Omerdic – Gnesta, Pelle Tengö – Vingåker, Stefan Löf – Hallsberg, Emma Denbaum, Strängnäs, Sara Linatti Bergendahl – Sydnärke, Jenny Rondahl – NVVF

Mötet inleddes med en runda om vad som är på gång i kommunerna. Jenny gick igenom av komplementet till Handbok för strategisk kommunal vattenplanering. Uppstart: Att komma igång med strategisk kommunal vattenplanering som riktar sig till mindre kommuner och kan vara ett bra sätt att komma igång med arbetet. Det bestämdes att NVVF fortsatt ska hålla kontakten med kommunerna för ett effektivare vattenarbete i regionen.

Resultat

Projektet har resulterat i ett nytt kommunalt nätverk som haft sammanlagt 9 möten under 2022 till 2024.

Nätverket har varit väldigt eftertraktat och välbehövt. Kommunerna har i och med nätverket börjat jobba mer strategiskt med vattenfrågorna och har nu flera att vända sig till för att bolla och inhämta information och kunskap. I och med nätverket har nu alla en vattenkompis.

Vår förhoppning är att förbundet kommer att kunna driva detta nätverk vidare.

Nätverket har varit väldigt efterlängtat och välbehövt. Kommunerna har i och med nätverket börjat jobba mer strategiskt med vattenfrågorna och har nu flera att vända sig till för att bolla och inhämta information och kunskap. I och med nätverket har nu alla en vattenkompis.

Andra konkreta resultat är:

Vattenplaner:

Flens kommun

Workshopen om vattenplanering blev en puff och bidrog till uppstarten av vattenplanen i Flens kommun.

Förbundet har varit bollplank under framtagandet av kommunens plan.

Förbundet har hjälpt till med att ta fram underlag från bla VISS till kommunen.

Vingåkers kommun

Vingåkers kommun är intresserade av den nya versionen av handboken som riktar sig till mindre kommuner. Förbundet är med och stöttar.

Av de kommuner som är med i nätverket är det några som redan tagit fram vattenplaner. De som har vattenplaner är: Örebro, Eskilstuna och Strängnäs.

Kommuner som har fått ett uppdrag från politiken att ta fram en plan är: Finspång, kanske Askersund samt Flen och Norrköping som har påbörjat arbetet.

Förbundet har varit med i referensgruppen för framtagandet av den nya versionen av handboken för strategisk vattenplanering, den riktar sig till små kommuner.

VåtmarksGIS med kommunerna:

Samarbete internt på förbundet mellan projekten Kommunalt vattennätverk och LONA-projektet Vattentätt/Vattentätare.

Informationsspridning

Information har skickats ut till nätverket kontinuerligt om sådant som kan vara av intresse, det har varit information från Life-projektet, info från HaV, intressanta möten mm.

Vattennätverket är en del i arbetet med Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö. Nätverket har bjudits in till aktiviteter som har genomförts för andra åtgärder i åtgärdsprogrammet.

Resultatspridning

Resultatet av det kommunala nätverket har spridits via förbundets årsrapport 2023, och via LIFE IP-projektet Rich Waters kanaler samt internt i de olika kommunerna.

Det samarbete mellan kommunerna som i och med samordningen kommit igång hoppas vi kunna förvalta vidare genom fortsatt samordning av det kommunala vattennätverket.

Fortsättning/After-LIFE

Kommunerna har i och med nätverket börjat jobba mer strategiskt med vattenfrågorna och har nu flera att vända sig till för att bolla och inhämta information och kunskap.

I och med nätverket har nu alla en vattenkompis.

Vår förhoppning är att förbundet kommer att kunna driva detta nätverk vidare även efter Rich Waters.

Havs
och Vatten
myndigheten